

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ**

**ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΧΡΗΣΤΑΚΗ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ: ΜΙΛΤΟΣ ΣΥΡΜΟΣ**

A1.

- 1 – στ, γ
- 2 – θ
- 3 – α
- 4 – η
- 5 – β
- 6 – δ
- 7 – ι
- 8 - ε
- 9 - ζ

A2. Κοινωνιολογική Εταιρεία: σελ. 93 «Σοβαρότερη από όλες τις [αριστερές] ομάδες [στις αρχές του 20^{ου} αιώνα] ήταν η Κοινωνιολογική Εταιρεία, ... Αλέξανδρο Παπαναστασίου.»

Κόμμα Θεοτόκη: σελ. 92 – 93 «Το κόμμα του Γ. Θεοτόκη ... των Αντιβενιζελικών.»

B1. σελ. 89 «Πριν από τις εκλογές της 8^{ης} Αυγούστου ... ανεξάρτητοι εκσυγχρονιστές.»

B2. α) σελ. 123 «Μόνο στην Γ' Εθνοσυνέλευση...για το προσφυγικό.»

β) σελ. 117 – 118 «Στην Γ' Εθνοσυνέλευση (1826 – 1827) ... «Νέα Σμύρνη». »

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

Γ.

Η περίοδος μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή υπήρξε για την πολιτική ζωή της Ελλάδας μία περίοδος αστάθειας, στρατιωτικών επεμβάσεων και βίας. Το 1827 εγκαθιδρύθηκε το πολίτευμα της αβασιλευτής δημοκρατίας. Έκτοτε μία σειρά στρατιωτικών κινήσεων επιχειρήσαν την ανατροπή της εκάστοτε εξουσίας. Τελευταίο στρατιωτικό κίνημα υπήρξε αυτό του Κονδύλη το οποίο έθεσε ως στόχο στην παλινόρθωση της βασιλείας.

Το δημοψήφισμα της 3ης Νοεμβρίου 1935 έδωσε τέλος στην αβασιλευτή δημοκρατία με ποσοστό 97,6%, προϊόν πρωτόγνωρης νοθείας και τρομοκρατίας. Μετά την άφιξη του βασιλιά, το καθεστώς του Κονδύλη αποσύρθηκε από την εξουσία. Ο Γεώργιος Β΄, έχοντας την υποστήριξη των βασιλικών αξιωματικών, ακολούθησε προσωπική πολιτική. **Αμέσως μετά το δημοψήφισμα της 3ης Νοεμβρίου του 1935 ίδιος ο βασιλιάς Γεώργιος απηύθυνε διάγγελμα στον ελληνικό λαό (πρωτογενής πηγή), σύμφωνα με το οποίο εξομολογείται ότι η έκπτωσή του από τον θρόνο υπήρξε σκληρή για αυτόν και αναγνωρίζει ότι και ο ελληνικός λαός δοκιμάστηκε πολύ. Σκοπός του όμως ήταν να παραχωρήσει αμνηστία, αφήνοντας το σκοτεινό παρελθόν πίσω και στοχεύοντας μόνο στο μέλλον και στην πραγμάτωση των ιδανικών του ελληνικού λαού. Διέλυσε την Εθνοσυνέλευση και προκήρυξε εκλογές για τις 26 Ιανουαρίου 1936. Στη νέα Βουλή, οι Αντιβενιζελικοί είχαν μία έδρα περισσότερη από τους αντιπάλους τους και κανείς δεν μπορούσε να σχηματίσει κυβέρνηση. Τα παραπάνω επιβεβαιώνονται από τον Σπύρο Λιναρδάτο στο έργο του «Πώς φτάσαμε στην 4η Αυγούστου» (δευτερογενής πηγή), σύμφωνα με τον οποίο στις εκλογές της 26ης Ιανουαρίου δεν πλειοψήφισε κανένα κόμμα, καμία παλιά παράταξη. Το κόμμα των Φιλελευθέρων ανέδειξε 142 βουλευτές, ενώ η αντιβενιζελική παράταξη 143. Το ενδεχόμενο όμως να συμπράξουν οι Φιλελεύθεροι με τους κομμουνιστές και να φτάσουν από κοινού τους 157 βουλευτές δεν έβρισκε σύμφωνους τους πρώτους, με αποτέλεσμα η δημιουργία κυβέρνησης βιώσιμης να μην είναι εφικτή. Στις 27 Απριλίου, επειδή τα μεγάλα κόμματα αδυνατούσαν να συνεννοηθούν για το σχηματισμό κυβέρνησης, καθώς το Κομμουνιστικό Κόμμα δεν ήθελε να υποστηρίξει κυβέρνηση Φιλελευθέρων, έδωσαν ψήφο εμπιστοσύνης στον Ι. Μεταξά, ο οποίος είχε πάρει μόλις το 4% των ψήφων στις εκλογές. Ο δρόμος για την υλοποίηση των δικτατορικών σχεδίων του Μεταξά ήταν πλέον ανοιχτός. **Τον Αύγουστο του 1936, αναφέρει ο Λιναρδάτος, η Ενωτική Γενική Συνομοσπονδία και η Γενική Συνομοσπονδία προετοίμαζαν 24ωρη πανελλαδική απεργία για την 5^η Αυγούστου. Σκοπός της απεργίας ήταν να εκφράσουν οι πολίτες την διαμαρτυρία τους για την υποχρεωτική διαιτησία που ήθελε να επιβάλει η κυβέρνηση, για τη διάλυση των εργατικών σωματείων Μακεδονίας - Θράκης και να διεκδικήσουν Κοινωνικές Ασφαλίσεις. Έτσι, την 4η Αυγούστου 1936, με την προσυπογραφή των περισσότερων υπουργών και με την πρόφαση του κομμουνιστικού κινδύνου λόγω επικείμενης 24ωρης πανελλαδικής απεργίας ο Μεταξάς, με τη σύμφωνη γνώμη του βασιλιά, ανέστειλε την ισχύ βασικών άρθρων του συντάγματος και διέλυσε τη Βουλή. Ο Λιναρδάτος συμπληρώνει ότι στις 4 Αυγούστου του 1936, στις 8 το βράδυ, ο Μεταξάς κάλεσε τους Υπουργούς του, για να τους ανακοινώσει ότι σκόπευε να διαλύσει τη Βουλή και να κηρύξει δικτατορία. Στην Αθήνα επικρατούσε ηρεμία, τίποτε δεν μαρτυρούσε τη μεγάλη ανατροπή. Όμως η «Ειδική» και «Γενική Ασφάλεια» συνελάμβανε πολίτες ανακοινώνοντάς τους ότι κηρύχθηκε δικτατορία με την έγκριση του βασιλιά και οι φυλακές γέμιζαν. Το βράδυ της 4^{ης} ξεκίνησε για την Ελλάδα μία περίοδος μαρτυριών, τυραννίας, προδοσιών, εκμετάλλευσης και πολιτικής υποδούλωσης. Ο Μεταξάς ήταν σε όλη του τη σταδιοδρομία εχθρός του κοινοβουλευτισμού και υποστηρικτής αυταρχικών μεθόδων στην πολιτική. Όταν του δόθηκε η ευκαιρία, έκανε πράξη τις θεωρίες του. Η δικτατορία του Μεταξά έβαλε τέλος στη Δημοκρατία του Μεσοπολέμου και σε μία ολόκληρη εποχή της πολιτικής ιστορίας της Ελλάδας.****

Το καθεστώς του Μεταξά κυβέρνησε απολυταρχικά. Στην ουσία υπήρξε ένα αστυνομικό καθεστώς με φασιστικές τάσεις, δεν πρόφθασε όμως να αλώσει τον κρατικό μηχανισμό ολοκληρωτικά, όπως έγινε στην περίπτωση της Γερμανίας και της Ιταλίας.

Αντιμετώπισε τους αντιπάλους του, ιδιαίτερα τους κομμουνιστές, τους οποίους προσπάθησε να εξοντώσει, με φυλακίσεις και εκποτίσεις. Απαγόρευσε, μεταξύ άλλων, την ελευθερία του λόγου και την ελευθερία του συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι. Το ιστορικό περιοδικό ΕΙΣΤΟΡΙΚΑ, Η δικτατορία Μεταξά, Νεολαία, Ιδεολογία, Αισθητική επιβεβαιώνει τα παραπάνω και συμπληρώνει ότι ο Ιωάννης Μεταξάς ήταν ο κύριος ρυθμιστής του καθεστώτος της 4ης Αυγούστου. Για να ενισχύσει το κύρος του δημιούργησε μηχανισμούς κρατικής ασφάλειας, προκειμένου να μπορεί να ελέγχει την εκπαίδευση, τους πολιτισμικούς και καλλιτεχνικούς θεσμούς της χώρας. Ενίσχυσε τον ρόλο της αστυνομίας και εκδιώξε με βαναυσότητα τους Κομμουνιστές. Η δικτατορία του Ιωάννη Μεταξά διήρκησε μέχρι την γερμανική κατοχή.

Δ.

Οι προσπάθειες αποκατάστασης του προσφυγικού στοιχείου κατά τα πρώτα χρόνια μετά την ανεξαρτησία της Ελλάδας προκάλεσαν αντιδράσεις, οι οποίες πηγάζουν από έναν βαθύτερο ανταγωνισμό ανάμεσα στο ντόπιο ελληνικό στοιχείο (αυτόχθονες) και στο προσφυγικό (ετερόχθονες). Το θέμα των σχέσεων αυτοχθόνων και ετεροχθόνων, που δίχασε την κοινή γνώμη, παρουσιάστηκε στο πολιτικό πεδίο ως διαμάχη στις θυελλώδεις συζητήσεις της Εθνοσυνέλευσης που συνήλθε μετά την επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου 1843.

Η κύρια κρίση ξέσπασε τον Ιανουάριο του 1844 με την έναρξη της συζήτησης για το δημόσιο δίκαιο των Ελλήνων και ειδικά για το άρθρο που καθόριζε τις προϋποθέσεις για την απόκτηση της ιδιότητας του Έλληνα πολίτη. Αφορμή ήταν πρόταση που υποβλήθηκε στην Εθνοσυνέλευση και η οποία ζητούσε την απομάκρυνση από δημόσιες θέσεις όλων αυτών που είχαν εγκατασταθεί στην Ελλάδα μετά την Επανάσταση, περιορίζοντας τις θέσεις απασχόλησης για τους αγωνιστές και τις οικογένειές τους. Στη συζήτηση που ακολούθησε, άλλοι πληρεξούσιοι απαίτησαν συνταγματική απαγόρευση της κατάληψης δημόσιων θέσεων από τους ετερόχθονες (συνεπώς και την απόλυση όσων ήδη κατείχαν δημόσιες θέσεις), ενώ άλλοι εναντιώθηκαν με οργή σε κάθε συνταγματική ρύθμιση που θα καθιέρωνε διακρίσεις μεταξύ Ελλήνων. Πάνω στο θέμα αυτό αναφέρεται και το ιστορικό έργο «30 χρόνια από το Σύνταγμα του 1975, Τα Ελληνικά Συντάγματα από τον Ρήγα έως σήμερα», εκδ. Βουλή των Ελλήνων (δευτερογενής πηγή) που μάλιστα χαρακτηρίζει τη διαμάχη μεταξύ αυτοχθόνων και ετεροχθόνων στην Εθνοσυνέλευση του 1843 – 44 ως οπισθοδρόμηση και αποδέχεται ότι η αρχή της ισότητας υποχωρεί κατά κράτος, αφού μάλιστα οι αυτόχθονες επιδιώκουν την ολοσχερή στέρηση της ελληνικής ιθαγένειας από τους Έλληνες που δεν είχαν γεννηθεί εντός των ελληνικών συνόρων. Στην ιστοσελίδα «Μηχανή του Χρόνου» στο άρθρο «Η μεγάλη κόντρα του '21 ανάμεσα σε αυτόχθονες και ετερόχθονες Έλληνες. Γιατί οι ντόπιοι αγωνιστές ζητούσαν την καθαίρεση των «ξένων Ελλήνων» » επιβεβαιώνεται η διαμάχη των αυτοχθόνων – ετεροχθόνων για την ιδιότητα του Έλληνα πολίτη και τα προσόντα του δημοσίου υπαλλήλου. Στο πλαίσιο αυτής οι αυτόχθονες επιθυμούσαν το αποκλεισμό των προσφύγων από το δημόσιο, αιτιολογώντας τη θέση τους στηριζόμενοι το ότι οι πρόσφυγες δεν βρίσκονταν στην Ελλάδα στα δύσκολα χρόνια της σκλαβιάς. Το θέμα αυτό πυροδοτήθηκε από το γεγονός ότι εξέχουσες θέσεις του δημοσίου κατείχαν ήδη Έλληνες του εξωτερικού, όπως ο Φαναριώτης Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος που είχε αναδειχθεί σε πρωθυπουργός το 1822 και ο Ιωάννης Καποδίστριας που είχε οριστεί Κυβερνήτης της χώρας το 1827. Τελικά, το πρόβλημα δεν λύθηκε με συνταγματική ρύθμιση, αποφασίστηκε όμως να υπάρξει στο μέλλον σχετική νομοθετική πράξη. Το θέμα της στελέχωσης του δημοσίου –τα προσόντα

δηλαδή του δημοσίου υπαλλήλου– ρυθμίστηκε με το Β΄ ψήφισμα, που όριζε ότι δημόσιοι υπάλληλοι μπορεί να είναι: α) οι αυτόχθονες της ελληνικής επικράτειας και όσοι αγωνίσθηκαν σε αυτή μέχρι το τέλος του 1827 ή ήρθαν και εγκαταστάθηκαν κατά την ίδια περίοδο, β) όσοι αποδεδειγμένα συμμετείχαν σε πολεμικά γεγονότα της Επανάστασης μέχρι το 1829. Στο Β΄ ψήφισμα αναφέρεται και το ιστορικό έργο «30 χρόνια από το Σύνταγμα του 1975, Τα Ελληνικά Συντάγματα από τον Ρήγα έως σήμερα», το οποίο επιβεβαιώνει ότι οι ετερόχθονες εκτός από όσους είχαν εγκατασταθεί στη χώρα πριν το 1827 ή είχαν πολεμήσει στην ελληνική Επανάσταση, δεν μπορούσαν να αναλάβουν δημόσια αξιώματα.

Το θέμα των δικαιωμάτων των ετεροχθόνων στην Εθνοσυνέλευση έδειξε τη βαθύτερη διάσταση που υπήρχε στην κοινωνία της εποχής. Το πρόβλημα απασχόλησε έντονα την κοινή γνώμη, ενώ προσέελκυσε το ενδιαφέρον του ξένου παράγοντα.

